

Redegjørelse om våre aktsomhetsvurderinger

Kort om Åpenhetsloven og aktsomhetsvurderinger

Åpenhetsloven trådte i kraft 1.juli 2022. Den kalles også «menneskerettighetsloven for næringslivet». Åpenhetsloven skal fremme virksomheters respekt for menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold, samt sikre allmenheten tilgang på informasjon. Loven gjelder både internt i egen virksomhet og i leverandørkjeden. Mer informasjon om Åpenhetsloven finner man på lovdata.no.

Aktsomhetsvurderinger i åpenhetsloven skal følge Organisation for Economic Co-Operation and Development (OECD) sin veileder for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv.

Veilederen sier følgende: «Retningslinjene forventer at bedrifter gjennomfører aktsomhetsvurderinger for å kartlegge, forebygge, begrense og gjøre rede for hvordan de håndterer konsekvenser av sin virksomhet. Regjeringen forventer at norske bedrifter kjenner til og etterlever OECDs retningslinjer.»

Åpenhetsloven presiserer i § 4.Plikt til å utføre aktsomhetsvurderinger:

Aktsomhetsvurderingene skal utføres regelmessig og stå i forhold til virksomhetens størrelse, virksomhetens art, konteksten virksomheten finner sted innenfor, og alvorlighetsgraden av og sannsynligheten for negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold.

Ruta Entreprenørs virksomhet

Ruta Entreprenør AS (heretter bare kalt Ruta) ble etablert i 2007. Selskapet er per 30.juni 2023, ca. 145 ansatte og hadde i 2022 en omsetning i overkant av 1 milliard NOK. Hovedkontoret ligger på Flatåsen i Trondheim. Avdelingskontoret i Oslo ligger på Helsfyr.

Selskapet ledes av Administrerende direktør Rune Storm.

Hovedaktivitetene er entreprenørvirksomhet innenfor områdene bygg og anlegg. Prosjektene er hovedsakelig nybygg, tilbygg og rehabilitering av bygg. Kundene er virksomheter i privat og offentlig sektor. Ruta er totalentreprenør og leier inn og koordinerer prosjekterende og utførende fag. I tillegg har Ruta fått en økende stab av betongarbeidere og tømrere de siste årene. Andel yrkesarbeidere var i 2022 på 38 personer (30,6 % av alle ansatte). Dette tallet er økt til 58 personer (41,1 % av alle ansatte) per 30.juni 2023.

Tariffavtale: I oktober 2020 signerte Ruta tariffavtale med fellesforbundet, som innebærer at Ruta plikter å følge Fellesoverenskomsten for Byggfag. Det ble i tillegg signert avtale om AFP (avtalefestet pensjon) Dette er med på å gi selskapets medarbeidere gode og trygge betingelser.

Trondheimsavtalen: Ruta ble også med dette en del av Trondheimsavtalen, som regulerer utleie og innleie av personer mellom de største aktørene i regionen. Trondheimsavtalen ble revidert og fornyet våren 2023.

Noen tall for 2022:

Tabell 1. Noen viktige tall for Ruta Entreprenør per 31.12 2022

Omsetning	1 013 MNOK
Antall ansatte	124
Andel kvinner	10,7 %
Andel yrkesarbeidere	30,6 %
Andel lærlinger av yrkesarbeiderne	14 %
Andel redusert stilling	1,6 %
Sykefravær, totalt	5,59 %
Sykefravær, korttid	2,95 %
Antall skader med fravær på våre byggeplasser (inkl. arbeidere fra våre UE'er)	4 stk

Lærlinger: Ruta er godkjent lærlingebedrift med mål om at minst 10 % av våre yrkesarbeidere skal være lærlinger. I 2022 var 14 % av våre yrkesarbeidere lærling.

Miljøfyrtårn: Ruta har vært Miljøfyrtårn-bedrift siden 2013.

Hvert år skal Ruta rapportere på andel vesentlige leverandører med sertifisert miljøledelsessystem. I 2022 økte andelen til 50 %. Selskapet håper å øke andelen videre. I Rutas «Generelle Bestemmelser», som er vedlagt alle kontrakter, oppfordres kontraktspartnere til å få miljøsertifisering. Særlig ved mer langsiktige og sentrale kontraktsinngåelser vil dette bli vektlagt.

Cobuilder Collaborate: Ruta og selskapets underentreprenører bruker Cobuilder Collaborate til stoffkartotek og vurdering av byggematerialer. Dette gir en oversikt over leverandører og produsenter av varer til prosjektet. Det er også et HMS-verktøy som gir oss bedre kontroll over farlige kjemikalier.

Ruta Entreprenør sitt arbeid med Åpenhetsloven

Rutas miljø- og bærekraftsleder har i 2023 startet det systematiske arbeidet med bærekraftsrapportering iht. GRI-standarden og Åpenhetsloven med bistand fra BDO og ressurser fra Rutas organisasjon. Åpenhetsloven er knyttet til sosiale forhold, en av de tre dimensjonene i bærekraftig utvikling.

Dette dokumentet har blitt utarbeidet for å oppfylle Ruta Entreprenør AS sin plikt til å redegjøre for aktsomhetsvurderingene. Dokumentet vil oppdateres og offentliggjøres årlig innen 30. juni (krav fra og med 2023). Det vil også oppdateres ved vesentlige endringer i virksomhetens risikovurderinger, bl.a. når flere av Rutas vesentlige leverandører har besvart tilsendt spørreskjema.

Arbeidet med Åpenhetsloven er forankret i Rutas ledergruppe og i styret. Det er Rutas ledelse som er overordnet ansvarlig for at Åpenhetsloven følges og at Rutas kultur er bygget på respekt og åpenhet. Ruta forventer samme respekt for menneskerettigheter og anstendig arbeidsforhold fra selskapets kontraktspartnere. Dersom avvik oppdages skal det rapporteres til ledelsen, og de skal sørge for at korrigerende og preventive tiltak gjennomføres.

Generelle bestemmelser – Rutas «code of conduct»:

Ruta forventer at våre leverandører, underentreprenører (UE) og andre samarbeidspartnere overholder prinsippene i våre etiske retningslinjer, har god forretningsetikk, respekt for miljøet og følger internkontrollforskriften. Retningslinjene er beskrevet i HMS-håndboken og i Generelle bestemmelser. Generelle bestemmelser er vedlagt kontrakten til alle våre kontraktspartnere og tar opp følgende emner relevant for Åpenhetsloven:

- Etiske retningslinjer som inkluderer respekt for mennesker og menneskerettigheter, god forretningsetikk og respekt for miljøet.
- HMS-krav på byggeplass som omhandler blant annet sikkerhet, arbeidskontrakt, skatteregistrering, HMS-kort, språkkrav og HMS-perm.

Andre relevante dokumenter knyttet til Rutas seriøsitetsarbeid og Åpenhetsloven:

- Interne rutiner i Ruta YT, som blant annet
  - Innkjøpsprosedyre med sjekklister før kontrahering av UE
  - Evaluering av UE i UE-register i etterkant av prosjekt
  - Påseplikt av utvalgte underentreprenører
  - Innhenting av HMS-perm, etter Rutas egen mal, fra UE
- Risikovurderinger
  - HMS på byggeprosjekter
  - Overordnet HMS-risikovurdering for Ruta

Ruta bekrefter at selskapet har utført aktsomhetsvurderinger hvor det har blitt sett på interne forhold og noen utvalgte leverandører og underentreprenører. Teknikker som har blitt brukt er intervjuer, spørreskjema, tverrfaglige grupper og bruk av leverandørers retningslinjer og redegjørelser som er offentliggjort. Aktsomhetsvurderingene og tiltaksarbeidet for både interne og eksterne forhold er beskrevet i kapittelet under.

Resultat fra intern aktsomhetsvurdering

Vurdering av interne forhold er gjort etter intervjuer og møter med ansatte og ledelse. Hovedverneombud, tillitsvalgt, kvinnelige ansatte, lærling og personal- og HMS-organisasjonen er hovedvekten av ansatte som har blitt involvert.

Ruta har gode systemer og en organisasjon som klarer å ivareta rettighetene til sine ansatte og alle arbeidere på sine byggeplasser. Flere ressurser har også kommet på banen de siste årene, som for eksempel fagleder helse og HR-konsulent med særlig ansvar for yrkesarbeiderne.

Annet som bidrar til redusert risiko, er et økende antall egne yrkesarbeidere og færre innleide.

Det ble ikke avdekket noen avvik under re-sertifiseringen som Miljøfyrtårn-bedrift i 2022 hvor blant annet arbeidsmiljøsystemet ble gjennomgått. Sertifisørens vurdering var at virksomheten framstår som meget veldrevet og strukturert.

AMU har blitt større og mer velfungerende i 2023, med for eksempel flere yrkesarbeidere inn i AMU og etablering av AKAN.

Ruta Skolen arrangerer lederopplæring og sørger for lovpålagt opplæring av yrkesarbeiderne.

Informasjonsarbeid: HMS- og personalhåndbøker, styrende rutiner i Ruta YT og mer aktiv månedlig nyhetsoppdatering og intranett sørger for at ansatte har bedre tilgang på intern informasjon de trenger.

Varsling: Det er ikke kjente tilfeller av diskriminering eller trakassering i organisasjonen. Varslingsrutine med mulighet for anonym varsling er etablert.

Skader: Det har ikke vært alvorlige skader eller ulykker i 2022, men det var fire skader med fravær på Rutas byggeplasser hvor særlig ett ankelbrudd endte med flere måneders lang sykemelding. Alle skader skjedde med arbeidere fra underentreprenører.

Skader i 2022 med fravær:

1. Ankelbrudd etter fall på isen
2. Skade i siden ved uhell under kjøring av bomlift
3. Brudd i finger ved demontering av forskaling
4. Vridning i arm på grunn av feil bruk av verktøy

Sykefravær: Se tabell 1. Ingen langtidssykemeldinger skyldtes hendelser på jobb. Korttidsfraværet i starten av 2022 var i stor grad relatert til Covid-19 pandemien. Ruta har forventet en økning i sykefravær med økning i antall ansatte fagarbeidere innen tømmer og betong. Det arbeides kontinuerlig med sykefraværet og det er satt i gang en prosjektgruppe fra ulike avdelinger som jobber med å redusere fraværet.

Likestilling: Selskapets personalpolitikk anses å være kjønnsnøytral på alle områder. Det er ikke mottatt tilbakemeldinger om at noen opplever selskapets personalpolitikk som kjønnsdiskriminerende. Dette er bekreftet etter intervju av noen av de kvinnelige ansatte. I 2022 hadde Ruta som mål at minst 25 % av nyansatte funksjonærer skulle være kvinner. Andelen endte på 26 %. Men selskapet skulle gjerne hatt flere kvinner i ledelsen og ute på byggeplassene!

Oversikt over kvinneandel på ulike stillingsnivå:

Prosjektledere:	Menn: 12	Kvinner 0
Anleggsledere nivå:	Menn: 16	Kvinner 1
Arbeidsleder nivå:	Menn: 12	Kvinner 2
Funksjonær leder:	Menn: 20	Kvinner 3
Funksjonær ansatt	Menn: 14	Kvinner 6
Yrkesarbeidere:	Menn: 38	Kvinner: 0
	Totalt: 112	Totalt: 12

Den interne aktsomhetsvurderingen så på områder som beskrevet i tabellen under. Den viser også tiltak der hvor det er høyest risiko.

Tabell 2. Oppsummering av intern aktsomhetsvurdering

Område	Høyest risiko	Tiltak
HMS	Språkutfordringer på byggeplass	Ruta skal oversette flere dokumenter og til flere språk enn før. Egne ansatte fra Polen skal få norskopplæring. Stille krav til språkplan fra UE via HMS-perm.
	Sikre best mulig arbeidsmiljø og helse for yrkesarbeiderne som bruker kjemikalier og har tungt arbeid	Fagleder helse innvilger inntil 6 timer per ansatt til behandler (psykolog, kiropraktor, fysioterapeut, naprapat etc.) per år som et tiltak for å få ned sykefraværet. Fokus på opplæring og kursing (lagring av gass, di-isocyanater, ergonomi m.m) og risikovurderinger.
	Til tider stor arbeidsmengde på prosjekt	Det jobbes kontinuerlig med rekruttering. Registrering av plusstimer i Visma. Medarbeidersamtaler og -undersøkelser tar opp dette.
	Ønskelig med mer erfaringsutveksling ved nesten-ulykker og hendelser	Erfaringsbank er under utvikling HMS-kampanjer
Arbeidstid	Bruken av særskilt uavhengig stilling	HR vurderer innplassering av stillingskategori for arbeidslederne og prosjektingeniører.
Mangfold	Lav kvinneandel	Holde besøksdager hos Ruta. Delta på flere studentarrangementer. Vise fram Rutas kvinnelige ansatte og hva de jobber med. Flere sommerstudenter.
Påseplikt	Finne en bedre måte å avdekke behov for påseplikt på.	Tettere kommunikasjon mellom innkjøpsleder og HMS-leder med det formål å avdekke mulig behov for påseplikt allerede ved kontrahering av UE.

Arbeidsmiljøundersøkelsen, også kalt klimaundersøkelsen, ble gjennomført av Rutas ansatte i juni 2023. Resultatet på denne blir veldig interessant opp mot temaer berørt her. Alle divisjoner skal komme med forbedringstiltak.

Resultat fra ekstern aktsomhetsvurdering

Den eksterne aktsomhetsvurderingen er delt i to:

1. Vurdering av de ti største leverandørene av byggevarer i 2022
2. Vurdering av de ti største underentreprenørene i 2022

For begge vurderingene ble følgende risikovurderinger brukt:

- Risikoanalyse av byggematerialer og byggprodukter, utarbeidet av Swedwatch for Oslo kommune i 2017.
- Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ) sin høyrisikoliste

Vurdering av underentreprenører:

De ti mest brukte underentreprenørene (målt i kroner) i 2022 er selskaper som tilbyr rør-, elektro- og ventilasjonstjenester, råbygg i betong, tømmerarbeid og grunn- og utomhus-arbeid. Det ble også inkludert et bemanningsselskap (reduisert samarbeid i 2023 grunnet nye innleieregler).

Underentreprenørene ble vurdert ut fra:

1. Er det et norsk eller utenlandsk selskap?
2. Har de miljøsertifisering (ISO 14001 eller Miljøfyrtårn) eller annen sertifisering
3. Besvarelse på tilsendt spørreskjema om samsvar med arbeidsmiljøloven og Åpenhetsloven
4. Skriftlige retningslinjer på etikk, menneskerettigheter og annet innenfor Åpenhetsloven
5. Tilfører de byggevarer som er forbundet med høy risiko

Resultat:

Ut fra besvarelsene som har kommet inn og erfaringene Ruta har hatt med disse UE'ene, mistenkes det ikke brudd på menneskerettigheter og anstendig arbeidsforhold internt i disse selskapene.

Alle selskapene er norske og er registrert som aksjeselskap i Brønnøysundregisteret (ingen registrert som norskregistrert utenlandsk foretak (NUF)). Over halvparten er miljøsertifisert, og dette tallet er stigende.

Ut fra besvarelsene og sjekk på nettsidene er det variabelt hvor langt fremme UE'ene har kommet med å følge Åpenhetsloven. Det er gjerne sammenheng med størrelsen på UE'ene, og om det er en del av et større konsern, og hvor ambisiøse rutiner og målsettinger de presenterer på nettsiden sin. Her kan Ruta påvirke i større grad enn i dag ved å etterspørre hvilke krav de stiller til sine leverandører.

Når det kommer til høyrisikoprodukter er det produkter innen rør, elektro, byggautomasjon, ventilasjon og kulde som skiller seg ut negativt. Det er på grunn av materialene og de elektriske komponentene som brukes. I hovedsak gjelder dette metaller og mineraler som har høyere risiko for menneskerettighetsbrudd. Solceller utpeker seg som et særlig vesentlig område for oppfølging. Det er mye solcelleproduksjon i Kina som kan være forbundet med tvangsarbeid. Her skal Ruta være bevisste på hva vi bestiller av solceller og sørge for god dokumentasjon.

De UE'ene som er lengst fremme på dette området, vil også score høyest blant byggherrer og totalentreprenører som skal ha BREEAM-prosjekt eller som har strenge krav i sin miljøoppfølgingsplan. Det er en stor utvikling når det kommer til å dokumentere innholdet av slike produkter gjennom EPD og lignende.

Tiltak videre i 2023 og frem mot neste redegjørelse:

- Inkludere vurdering av samsvar med Åpenhetsloven som en utvidet del av påseplikten av UE. Dette vil gjøre datagrunnlaget for aktsomhetsvurderingene og UE-evalueringene bedre.
- Oppdatere redegjørelsen når flere besvarte spørreskjemaer er mottatt og flere stikkprøver av UE sine leverandører og UE'er er utført.
- Ruta skal se nærmere på UE med mange utenlandske arbeidere. Hvilke rutiner har de for tilrettelegging og oversettelse av dokumentasjon. Dette tas inn som en del av UE-evalueringen og påseplikten.
- Utarbeide rutine hvor Innkjøpsleder og HMS-leder har mer informasjonsoverføring slik at den evalueringen av UE som er gjort ved innkjøp kan nyttiggjøres av HMS-leder ved vurdering av påseplikt på byggeplass.
- Lage rutine for kontrahering av utenlandsk UE (også NUF).
- Ruta har tatt kontakt med Uropatroljen for å lære mer om deres seriøsitetsarbeid i Trøndelag og hvordan partene kan dra nytte av hverandre.

Vurdering av byggevareleverandører:

De ti mest brukte leverandørene (målt i kroner) i 2022 er selskaper som tilbyr engroshandel med byggevarer som trelast, jernvarer, fargevarer og andre byggevarer, armeringsjern/nett, produksjon og salg av byggesystemer i massivtre og limtre, plasstøpt betong, vinduer, kjøkken, rekkverk og dører. Vurderingen inkluderte også utleie av maskiner og utstyr til byggeplass.

Leverandørene ble vurdert ut fra de samme kriteriene som underentreprenørene, med særlig vekt på type materialer Ruta har bestilt mest av og hvor det er produsert.

Resultat:

Rutas vesentlige leverandører av byggevarer er store, seriøse aktører på det norske markedet. Alle er norske selskaper (men kan ha nordiske eiere) og har hovedtyngden av sine leverandører og produksjonslokaler, som er mest relevant for Ruta, i Norge og Norden. Hovedvekten av leverandører er miljøsertifisert og har mye informasjon om etiske retningslinjer og hvordan de jobber med Åpenhetsloven. Av de leverandørene som ble sjekket, er det ingen som mistenkes å ha brudd på menneskerettigheter eller anstendig arbeid. Det var heller mye positivt som ble funnet. Det er mye produksjon og tømmer fra Norge og Norden og de fleste kan vise til ambisiøse mål innen bærekraftsarbeidet sitt. Økende grad av ombruk og materialgjenvinning bidrar også til å redusere risiko knyttet til råvareutvinning, som ofte er det leddet med høyest risiko knyttet til seg.

Engroshandel og handel med bæresystemer i tre: De garanterer sertifisert treverk slik som PEFC.

Produksjon av sement og betong, trevirke, glass og vindu, gips og lim, sparkel og fugemasse er ikke høyrisikoprodukter. Dette er store deler av det Ruta kjøper inn direkte.

De produktene Ruta kjøpte mest av fra to av Norges største byggevareleverandører er som følger:

- Treverk, kryssfiner, sponplater, gipsplater, isolasjon, stålstendere, badromspanel og fugemasse.

Dette er produkter som er kjøpt inn og hovedsakelig produsert i Norden.

Tiltak videre i 2023 og frem mot neste redegjørelse:

- Flere leverandører skal besvare spørreskjema. Her inkluderer vi flere spørsmål om hvilke land råvarene kommer fra, og hva slags kontroll de har på sine leverandører.
- Mer fokus på de som leverer produkter i stål og aluminium da det var minst informasjon å hente fra dem, og for å sjekke opprinnelsesland for metallet.
- Miljøleder og innkjøpsavdelingen samarbeider om å lage kontrollrutine slik at aktsomhetsvurderingen blir grundigere for hvert år.

Henvendelser og spørsmål knyttet til Rutas arbeid med menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold kan rettes til victoria@ruta.no og vil besvares senest tre uker etter henvendelsen er mottatt.

Trondheim, 28.06.2023

Styret i Ruta Entreprenør AS

Frode Kværneng
Styreleder

Kjetil Brandmo
styremedlem

Rune Andre Storm
daglig leder

Dag Erik Vårum
styremedlem

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This documents contains 8 pages before this page

Dokumentet inneholder 8 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 8 sivua ennen tätä sivua

Dette dokument indeholder 8 sider før denne side

Detta dokument innehåller 8 sidor före denna sida

authority to sign

representative

custodial

asemavaltuus

nimenkirjoitusoikeus

huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt

firmateckningsrätt

förvaltare

autoritet til å signere

representant

foresatte/verge

myndighed til at underskrive

repræsentant

frihedsberøvende